

Československé trolejbusy

Obnovená výroba

Po druhé světové válce, v roce 1948, byla obnovena výroba trolejbusů v Tatře na pražském Smíchově. O rok později byla výroba obnovena také v plzeňské Škodovce. Tam byl jako první připraven dvounápravový lehký trolejbus s typovým označením Škoda 6 Tr.

První brněnský trolejbus Škoda 6 Tr, který slavnostně zahájil dopravu od hlavního nádraží do Slatiny v roce 1949

Prototyp trolejbusu Škoda 7 Tr vznikl v roce 1950 a během čtyř let bylo vyrobeno 173 trolejbusů. O vozidla se podělila prakticky všechna československá města s trolejbusovým provozem, s výjimkou Prahy.

Oproti typu 6 Tr prošla mírnou změnou karoserie a elektrická výzbroj.

Trolejbus Škoda 7 Tr v roce 1950

Trolejbusy druhé série 7 Tr2 byly vybaveny podélnými lavicemi, přičemž 24 míst bylo určeno k sezení a 58 míst k stání. Od třetí série 7 Tr3 měly již trolejbusy příčná sedadla.

Motory ČKD byly prakticky identické s motory určenými pro francouzské trolejbusy Vetra.

Trolejbus podle druhu série mohl dosáhnout maximální rychlosti 45 až 56 km/h. Motory první série o nejvyšším

výkonu 96 kW dodala plzeňská Škoda, motory druhé série o stejném výkonu pak pražský závod ČKD-Stalingrad. Motory ČKD byly prakticky identické s motory určenými pro francouzské trolejbusy Vetra, které byly v provozu v Českých Budějovicích nebo v Hradci Králové.

Výroba trolejbusů byla roku 1960 převedena z Plzně do nového závodu v Ostrově u Karlových Varů.

V letech 1952-1959 nesla plzeňská Škodovka dobový název Závody V. I. Lenina, od šedesátého roku se znovu používal název Škoda. Výroba trolejbusů však byla během roku 1960 převedena z Plzně do nového závodu v Ostrově u Karlových Varů.

Škoda 8 Tr

Prvními trolejbusy, které z ostrovského závodu vyjely, byla poslední série vozů Škoda 8 Tr, z nichž některé směřovaly také do Pobaltí a na Ukrajinu. Trolejbusů řady Škoda 8 Tr bylo v letech 1955 až 1961

Československé trolejbusy

v Plzni a později v ostrovském závodě vyrobeno celkem 742, přičemž poslední byly vyřazeny z pravidelného provozu až v roce 1982.

Trolejbus Škoda 8 Tr

Nejdelší trolejbusová trať na světě z Jalty do Simferopolu měří téměř sto kilometrů.

Druhá série s označením Škoda 8 Ttr2 byla určena na export, některé trolejbusy existovaly ve dvoudveřovém provedení. Ty byly určeny pro bývalý Sovětský svaz. Tam byly mimo jiné v provozu na nejdelší trolejbusové trati na světě z Jalty do Simferopolu, která měří téměř sto kilometrů. Na tuto trať byla určena exportní, luxusní ver-

ze provedení trolejbusu Škoda 8 Tr. Tento typ dosahoval rychlosti 50 km/h a ve třídvéřové modifikaci byl určen pro 19 sedících a 59 stojících cestujících.

Škoda 9 Tr

První prototyp trolejbusu Škoda 9 Tr se výrazně lišil od sériově vyráběných vozidel, která za celých 21 let nezměnila podobu.

Speciálně tepelně upravené vozy byly dodány do norského Bergenu.

Do provozu v Československu byly určeny vozy vyrobené roku 1962. V té době se vyrobilo také dvanáct trolejbusů s pravostranným řízením pro indickou Bombaj. Speciálně tepelně upravené vozy byly v první polovině sedmdesátých let dodány do norského Bergenu.

Trolejbusy 9 Tr měly oproti předešlým typům modernější zaoblenou karoserii s panoramatickými skly, lepší odpružení a také lépe uzpůsobené nástupní schůdky. V Československu se netypické dvoudveřové provedení těchto trolejbusů běžně nepoužívalo. Výjimkou bylo několik kusů

z exportního souběhu, které byly zařazeny do provozu v Brně a v Ostravě.

Škoda Tr 9 ve dvoudveřovém provedení

Škoda T 11

V rámci unifikace autobusů a trolejbusů se ostrovská Škoda připojila k projektu nazvanému T 11. Trolejbus nabízel 29 míst k sezení a 46 míst k stání. V roce 1964 byl postaven funkční vzorek, který až do svého vyřazení v sedmdesátých letech dvacátého století sloužil jako zkušební vůz Škody Ostrov. O rok později vznikl první prototyp, který byl po předváděcích jízdách v Mariánských Lázních předán do Plzně. Od ověřovací série se lišil drobnými úpra-

Československé trolejbusy

vami karoserie, hlavně provedením přední masky.

Trolejbus Škoda T 11

Trolejbusy T 11 z ověřovací série byly vybaveny čtyřpólovým motorem o maximálním výkonu 120 kW.

Výrobní linka ostrovské Škody

Škoda 14 Tr a Škoda 15 Tr

Ve druhé polovině roku 1972 vznikl první funkční vzorek trolejbusu Škoda 14 Tr, který se výrazně odlišoval od tehdy již zastaralého typu 9 Tr. Designérsky zdařilé vozidlo bylo vyrobeno podle mezinárodních norem a bylo v něm využito předností z posledních sérií Škoda 9 Tr. Dvounápravový trolejbus 14 Tr byl vybaven buď třídvéřovou, nebo případně dvoudvéřovou samonosnou karoserií.

V roce 1972 vznikl funkční vzorek Škoda 14 Tr

První dva prototypy třínápravového článkového trolejbusu o délce 17 360 mm označeného jako Škoda 15 Tr byly vyrobeny v roce 1983.

Sériová výroba se rozeběhla až v roce 1988 a první vozy směřovaly například do Ústí nad Labem nebo Bratislavy.

Trolejbus pro 45 sedících a 100 stojících cestujících.

„Patnáctka“ vznikla sestavením shodných či upravených dílů 14 Tr, což bylo výhodné hlavně z hlediska údržby a náhradních dílů.

Trolejbus 15 Tr mohl dosáhnout maximální rychlosti 65 km/h. Vešlo se do něj 45 sedících a 100 stojících cestujících.

Článkový trolejbus Škoda 15 Tr

Československé trolejbusy

Od roku 1995 dodávala na trh Škoda Ostrov modernizovanou verzi trolejbusů 15 Tr označenou jako 15 TrM, která se mimo jiné v upravené modifikaci uplatnila i na severoamerickém trhu. Poslední vozidla typu 15 Tr byla vyrobena v roce 2004.

Škoda Sanos 200Tr

V československo-jugoslávské kooperaci firem FAS 11. Oktomvri ze Skopje a Škody Ostrov byl v letech 1982 až 1987 vyráběn článkový třinápravový trolejbus s označením Škoda Sanos 200Tr o tehdy nebyvalé délce osmnácti metrů.

Karoserie trolejbusu byla dvoudílná, spojená kloubovou částí, přechod byl zakryt měchem.

Celkem bylo vyrobeno 77 článkových trolejbusů Škoda Sanos 200Tr, které směřovaly do bosenského Sarajeva, ale také do Bratislavy, Zlína, Ostravy a Prešova. Trolejbus byl vybaven čtyřmi čtyřdílnými dveřmi, které ovládal elektropneumaticky řidič. Karoserie trolejbusu byla dvoudílná, spojená kloubovou částí, přechod byl zakryt měchem.

Škoda-Sanos před závodem v Ostrově

Tatra

Automobilka Tatra se zabývala mimo jiné i výrobou trolejbusové techniky. Již v roce 1936 se spojila s pražskou společností Ringhoffer a vystupovala pod společným názvem Závody Ringhoffer-Tatra a.s. Ve stejném roce představila prototyp trolejbusu Tatra T86 a od srpna ho provozovala na první trolejbusové trati v Praze, která vedla z Bořislavky ke Svatému Matěji na Hanspaulce. V letech 1948-1954 bylo v pražském závodě na Smíchově vyrobeno 195 třinápravových trolejbusů typu Tatra 400, z nichž 135 směřovalo do Prahy, zbývající pak do Bratislavy, Ostravy, ale také do Mostu a Litvínova. Nadčasovým proto-

typem Tatra 401 z roku 1958 však éra tatrovákých trolejbusů skončila.

Typické stanoviště řidiče u trolejbusu Tatra T 400

Zdroj:

HARÁK, Martin. *Autobusy a trolejbusy východního bloku: [1945-1990]*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4738-5.